

Rapport fra KEK-konsultasjonen "*Religious freedom: majority and minority churches in their relation to the state*", holdt i Wien 6. – 11. november 2002

Konferansen ble arrangert av Konferansen av Europeiske kirker (KEK) etter initiativ fra KEKs menneskerettighetskomite. Tema for konsultasjonen var religionsfrihet, med særlig fokus på relasjonen mellom majoritets- og minoritetskirker og deres forhold til staten. Over 70 deltakere fra mer enn 30 land deltok på konsultasjonen, derav 8 deltakere fra Russland.

Konsultasjonen er blant de største som har blitt arrangert i Europa omkring denne tematikken. Både kirkeledere og andre kirkemedlemmer og representanter for ulike europeiske lands myndigheter deltok, herunder Andrej Sfebentsov som representerte de russiske myndigheter med ansvar for kirkesaker og representanter for den russisk-ortodokse kirke samt flere minoritetskirker. Uten støtten fra Mellomkirkelig råd og Utenriksdepartementet i Norge ville det ikke være mulig å sikre en så god representasjon fra Russland.

Russland var også et av de tre landene konsultasjonen særlig rettet søkelys mot. Programmet bestod av noen innledende foredrag om utfordringer knyttet til religionsfrihet i Europa, gitt av Prof. Karl Schwarz (University of Vienna) og Dr. Merilin Kiviorg (University of Tartu, Estonia). Deretter fulgte tre landstudier, av forholdene for majoritets- og minoritetskirker i hhv. Russland, Frankrike og Østerrike. Hver av disse sesjonene bestod av en innledning ved representanten for det enkelte lands offentlige myndigheter, fulgt av innlegg fra representanter for majoritets- og minoritetskirker. Deretter var det panel- og plenumsdebatt. Siste del av konferansen bestod av gruppearbeid og en avsluttende plenums sesjon der resultatene fra gruppearbeidet ble lagt fram og diskutert.

Blant de sentrale konklusjonene under den avsluttende plenums sesjonen var en enighet blant deltakerne om at kirkene bør arbeide for gjensidig aksept, herunder en anerkjennelse av hverandres rett til religions- og livssynsfrihet. Det var enighet om å arbeide videre med ideen om utvikling av visse minstestandarder for religionsfrihet som majoritets- og minoritetskirker bør

kunne akseptere. Konsultasjonen ga også grunnlag for å arbeide videre med ideen om at KEK bør få en mer sentral rolle som megler i fastlåste konflikter mellom medlemskirker. En pressemelding ble utformet på grunnlag av disse konklusjonene, og er vedlagt rapporten.

Under evalueringen i siste sesjon under konsultasjonen kom det fram at deltakerne på konferansen hadde opplevd dialogen som god og stemningen som svært tillitsbyggende til tross for de vanskelige tema som ble drøftet. Representanter fra Russland og fra andre lands delegasjoner ga uttrykk for at det hadde vært av betydning for dem å lære mer om forholdene i andre land, og at det ikke minst hadde vært av betydning å bli bedre kjent med representanter for andre kirkesamfunn i sitt eget land under konsultasjonen.

Ingvill Thorson Plesner

Rapport nr. 31/03

**Rapport fra "Human life in our hands? The Churches and Bioethics"
Konsultasjon arr. av KEK, Church and Society Commission, Strasbourg,
27.-29. nov. 2003.**

v/Ulla Schmidt

Deltagere/representasjon

Konsultasjonen samlet ca. 70 deltagere fra 22 land. Deltagergruppen var bredt sammensatt, og omfattet i tillegg til kirkenes representanter også ytterligere vitenskapsfolk, politikere, teologer og etikere. Konsultasjonen var planlagt og forberedt av KEKs arbeidsgruppe for bioetikk og bioteknologi, sammen med KEK-sekretariatet i Strasbourg. Den ble holdt "under the auspices of" generalsekretæren i Europarådet (og første del av konsultasjonen fant sted i Europarådets lokaler), og i ytterligere samarbeid med bl.a. Community of Protestant Churches in Europe, Centre de Sociologie des Religions et d'Ethique sociale ved Marc Bloch-universitetet i Strasbourg, og Interpharma (gruppe av farmasøytiske selskaper i Sveits).

Formål med konsultasjonen

Invitasjonen til konsultasjonen knyttet an til temadokumentet for 2003-KEK-gen.fors. som bl.a. reiser følgende spørsmål:

What is a human being? How much are we similar to or different from other creatures? Where are the limits to reproduction and to experimentation? How far should we go in replacing human cells and organs? Should we seek to treat incurable diseases, or extend human life, by using organs from genetically modified pigs or cells derived from human embryos? Who should control the information contained in our genes and for what purposes? How far may we intervene genetically in God's creation?

Et overordnet formål var å styrke deltagelsen fra KEKs medlemskirker og partnerorganisasjoner i arbeidet med bioetiske og bioteknologiske spørsmål. Konsultasjonen fire målsetninger:

- samle sentrale personer som arbeider med disse spørsmålene innen KEKs medl.kirker og partnerorg.
- finne ut hva vi er enige og hva vi er uenige om
- utvikle nettverk for å styrke kirkenes og KEKs arbeid på disse områdene
- bidra til KEKs overvåking av EUs 6. rammeprogram for forskning som understreker viktigheten av grunnleggende etiske prinsipper, samt bidra i arbeidet i Europarådets bioetikk-komité.

Temaer

Konsultasjonen fokuserte på tre bioetiske temaer:

- prediktiv medisin og genetisk testing
- prenatal og preimplantasjonsdiagnostikk, og risikoen for eugenikk
- regenerativ medisin og bruken av stamceller

Diskusjonen var særlig rettet inn mot å identifisere felles synspunkter og verdier, og motstridende oppfatninger og uenighet. Vedlagte dokument redegjør for på hvilke punkter det var henh. enighet og uenighet. Det er særlig grunn til å fremheve *enighet* om:

- et grunnleggende prinsipp i menneskeverdet, basert i menneskets gudbilledlighet, og en grunnleggende moralsk respekt for befruktede egg og embryoer
- unngå diskriminasjon og utilbørlig press i forbindelse med gentester og prenatal diagnostikk

- minimere produksjonen av overtallige befruktete egg i forbindelse med IVF
- avvisning av reproduktiv kloning
- utfordre forestillingen om "det perfekte", og anse sykdom og misdannelse som en mulig del av menneskelivet, uten å svekke ansvaret for å lindre lidelse og sykdom
- kirkenes rolle i forhold til rådgivning, diakonal og pastoral omsorg

og *uenighet* på bl.a. følgende områder:

- moralsk status og grad av moralsk beskyttelse for befruktete egg/embryoer
- bruken av prenatal- og preimplantasjonsdiagnostikk, særlig m.h.p. muligheten for utvelgelse av befruktete egg for implantasjon
- forskning på embryoer, terapeutisk bruk av embryonale stamceller,
- terapeutisk kloning
- bruken av overtallige befruktete egg

To rundebordssamtaler drøftet mer samfunnsrelaterte spørsmål:

- *religion og bioetikk*: (med en jødisk, katolsk og muslimsk representant) tydeliggjorde utfordringene med å belyse nye teknologiske og etiske spørsmål ut fra egen tradisjon.
- *samfunn, religion og bioetikk*: (med representanter for farmasøytisk industri, parlamentsmedlemmer fra tyske og franske nasjonalforsamling, og medlem av Europarådets komité for bioetikk) tok blant annet opp hvilke forventninger en har til kirkene og til religion som bidragsyter i forhold til bioetiske spørsmål på et samfunnsmessig plan. Her understreket deltagerne bl.a. kirkenes rolle i forhold til å
 - o kaste lys over politiske beslutninger med basis i et dypere verdigrunnlag,
 - o utvikle og bidra til dialog og "samtaleklima" på et samfunnsmessig plan, der slike spørsmål kan diskuteres på tvers av skillelinjer,
 - o styrke arbeidet med slike spørsmål som hvert enkelt menneskes og borgers ansvar, ikke noe som skal overlates til "etikk-komiteer"
 - o bidra til en åpen og fordomsfri, men også kritisk analyse av nye vitenskapelige innsikter og teknologiske muligheter.

Konsultasjonen munnet ut i en erkjennelse av nødvendigheten av et fortsatt arbeid med disse spørsmålene, dels innad i kirkene, dels mellom i det økumeniske fellesskap, og dels i forhold til de europeiske politiske institusjoner som er viktige utformere av politikk og lovgivning på disse feltene. Det ble også konkret foreslått temaer for videre arbeid i KEK-CSCs arbeidsgruppe for bioetikk.

Vurderinger

Etter undertegnedes vurdering hadde denne konsultasjonen først og fremst sin verdi i å "utvide" samtalen om sentrale bioetiske spørsmål utover den eksisterende arbeidsgruppen under KEK-CSC. Opplegget med å identifisere sammenfallende syn og uenigheter på ulike punkter fungerte nok oppklarende og bevisstgjørende, og ble en synliggjøring at det tross alt er relativt bred enighet om en del grunnleggende spørsmål, men også av at det hersker uenighet om noen av de aller mest aktuelle spørsmålene som f.eks. bruk av embryonale stamceller og forskning på overtallige befruktete egg. Derimot kan det spørres om et slikt opplegg i tilstrekkelig grad førte ting videre og fungerte utdypende. Målsetningen om å formulere et slags sluttdokument som skulle uttrykke disse ulike punktene utad var etter undertegnedes mening ikke godt nok forberedt, og "forstyrret" diskusjonen underveis. Det resulterte i et dokument som nok på en relativt presis måte gjør rede for hvor det er enighet og uenighet, men som ikke går inn på de refleksjoner, perspektiver og begrunnelser som ligger til grunn for enighet og uenighet, og som dermed er av begrenset verdi og interesse.

Anbefalinger

Den viktigste anbefaling til Dnk er at en tar inn over seg oppfordringen til kirkene om å fortsette refleksjon over og diskusjon av de bioetiske spørsmål som her ble tatt opp. KEK-CSCs arbeid med disse spørsmålene er en tydeliggjøring av hvor sentrale disse spørsmålene er for kirkene. Dette kan sees langs to linjer:

- kirkenes egne medlemmer vil i økende grad konfronteres med problemstillinger og dilemmaer på disse feltene, enten som yrkesutøvere eller som direkte berørte individer. Her bør kirken bidra til å utruste sine medlemmer til å reflektere over slike dilemmaer og foreta etiske vurderinger.
- bioetikk og bioteknologi er sentrale spørsmål på et samfunnsmessig plan med tanke på utforming av politikk og lovgivning. Her har kirken et ansvar når det gjelder å innføre selvstendige argumenter, verdier og etiske perspektiver i en offentlig debatt om politiske og lovmessige beslutninger.

På begge disse områdene bør Dnk kunne styrke sitt eget arbeid i lys av den oppfordringen som nå er sendt fra KEK.

I forhold til KEK kan Dnk først og fremst nyttiggjøre seg erfaringer fra en økumenisk dialog om disse spørsmålene, og erfaringene og kunnskapen som er utviklet gjennom arbeidet overfor de europeiske politiske og lovgivende institusjonene.

Det mest direkte bidraget Dnk kan yte i forhold til KEKs arbeid på dette feltet vil antagelig være gjennom deltagelse i KEKs arbeidsgruppe. Det vil imidlertid være en fordel om en slik deltagelse kan forankres i et mer systematisk, kompetent og fokusert arbeid innad i Dnk.

7. des. 2003

1 vedlegg

CONFERENCE OF EUROPEAN CHURCHES (CEC)
Church and Society Commission

'Human life in our hands? Churches and Bioethics'

Results of a consultation organized by the CEC in Strasbourg, 27-29 Nov. 2003

More than 70 representatives from churches from 22 countries from all over Europe came together to discuss some of the ethical challenges posed by recent developments in the biomedical sciences. This was possibly the widest ecumenical gathering of European churches on these issues to date.

The themes of the consultation, introduced by a variety of experts, were:

- genetic testing
- prenatal and pre-implantation diagnosis
- regenerative medicine (with stem cells) and the respect of the human embryo

There were also two round tables on:

- religions and bioethics, with representatives from the Roman Catholic Church, and the Jewish and Muslim Religions
- society, politics and bioethics, with representatives of national parliaments, the Council of Europe and the pharmaceutical industry.

Lively discussions of these controversial issues led both to an understanding of a range of common values and principles, as well as areas of diversity and, on occasion, contradiction. In particular, these values included human dignity based on the conviction that human beings are made in the image of God. Participants valued the importance of listening and talking patiently to one another and learning from each others expertise and experience, recognizing the importance of their biblical and ecclesiastical traditions, and believing that scientific knowledge requires spiritual insights in its application.

As to genetic testing participants accepted some new possibilities for diagnosis and understanding of diseases and possible new therapies, but they disagreed on whether genetics tests should be offered where no treatment is available. They believe that churches should support genetic counselling and offer their own pastoral care. They emphasize the risk of discrimination (for instance by insurance companies) based on genetic information.

Concerning prenatal and pre-implantation genetic diagnosis (PGD) there was no agreement about the use of these techniques, but there was an agreement that in the case of prenatal diagnosis there should be no social pressure or discrimination against those who choose to refuse it. There was agreement that there should be no selection of embryos for non medical and non pathological reasons, but no agreement whether they should be used for medical reasons. The difficulty of defining precisely what is 'medical' was also recognized. Without diminishing the responsibility to alleviate suffering, the churches should continue to challenge the notion of mental and physical perfectibility, and to recognize the need to acknowledge disease and disability possible part of human life.

Both for PGD and regenerative medicine there was agreement that, in accordance with human dignity, the human embryo is entitled to respect and to some degree of protection. However, there was a great diversity of opinion on the moral status of the embryo and on research and therapeutic uses of embryonic stem cells. There was a broad agreement that research into

adult and placental cord blood stem cells should be encouraged. Reproductive cloning was rejected by everyone. There was a lively controversy about surplus embryos, and in particular about whether there is a moral distinction between their death in the course of research and not keeping them alive. It was agreed that the production of surplus embryos in assisted reproduction should be minimised as far as possible.

Some participants underlined the economic and utilitarian pressure on people – and especially women -- faced with these issues, the tendency of genetic understanding to reduce human beings to their biological and functional dimensions, and that, in a global perspective, many of these issues may be seen as ‘luxury’ problems.

Participants agreed to continue with reflection and discussion of these issues, individually, with their churches and in the broader ecumenical context, and in particular within CEC. They welcomed the future work of the Church and Society Commission of CEC in this field and its dialogue with the European political institutions. The churches represent a large section of European society which have reflected on these issues over many years, drawing upon centuries of insights from their traditions and religious experience.

Various themes were suggested for consideration, including:

- the problem of surplus embryos
- therapeutic cloning
- patenting of living organisms
- end of life issues
- agricultural and environmental biotechnology
- scientific development and ethical evolution
- relationship between the image of God and human finiteness
- the notion of human personhood

The CEC is a fellowship of 126 Orthodox, Protestant, Anglican and Old Catholic Churches from all countries of Europe, plus over 40 associated organizations. The Strasbourg consultation has been held under the auspices of Mr. Walter Schwimmer, Secretary General of the Council of Europe, in co-operation with the Community of Protestant Churches in Europe (CPCE), the ‘Centre de Sociologie des Religions et d’Ethique Sociale’ of the Marc Bloch University in Strasbourg and with the support of Interpharma, the Conseil Général du Bas-Rhin, the Région Alsace, the city of Strasbourg, the Dutch foundation ‘Stichting Rotterdam’ and the Uniting Protestant Churches in the Netherlands.

The proceedings of this conference will follow later on.

RAPPORT FRA MØTET I SENTRALKOMITEEN I KEK 13.-18. DESEMBER 2003
v/Helen Bjørnøy

Sentralkomiteen som ble valgt på generalforsamlingen i Trondheim, hadde sitt første møte i Geneve 13.-18. desember 2003. Møtet ble holdt på Det økumeniske senteret i Geneve. Jeg har valgt å dele denne rapporten inn i tre deler. Først vil jeg nevne de viktigste sakene som ble drøftet og vedtatt, deretter vil jeg nevne noen problemstillinger som jeg syntes preget hele møtet – uten at de ble drøftet særlig inngående og til slutt vil jeg nevne noen områder som jeg har behov for å drøfte før neste møte i sentralkomiteen.

1: SAKSOMRÅDER:

VALG:

Presidentskap:

President: Jean-Arnold de Clermont

1. visepresident: Erkebiskop Anastasios

2. visepresident: Margarethe Isberg

Presidium: Det ble valgt et presidium bestående av syv personer. (Se referat fra KEK)

I tillegg ble det valgt personer til nominasjonskomiteen, finanskomiteen, og andre eksisterende komiteer.

Norge fikk følgende medlemmer: Gerd Marie Adna i CEC/CCEE "Relations with Islam".
Halvor Nordhaug i Commission on Churches in Dialogue.

OPPSUMMERING FRA TRONDHEIM

Sentralkomiteen uttrykte stor takknemlighet til Norge over selve KEK-arrangementet. Det ble særlig fremhevet stor glede over gudstjenestelivet og den praktiske planleggingen. Sentralkomiteen gav også uttrykk for glede og takknemlighet over at økonomien holdt – takket være stor innsats fra Den norske kirke og Den norske regjering.

Under evalueringen av innholdet og arbeidsmetoder kom det fram sterke kritiske innvendinger. Dette vil nok derfor komme opp igjen ved senere anledninger. Under sentralkomiteens møte ble det jobbet i små grupper med oppfølgingen av noen av sakene fra Trondheim. Selv deltok jeg i gruppen "Solidarity".

NY GENERALSEKRETÆR

Generalsekretær Keith Clements orienterte sentralkomiteen om at han ønsker å fratre sin stilling november 2005. Arbeidet med å finne ny generalsekretær settes i gang i 2004.

2: NOEN PROBLEMSTILLINGER

Jeg vil ganske kort nevne noen problemstillinger som tydelig preget møte uten at de egentlig ble drøftet noe særlig.

- det var klart noe misnøye med både planlegging og gjennomføring av selve møtet. Det kan virke som om dette er noe av kulturen som ikke er særlig bra. Dette ble nevnt flere ganger av ulike delegater og presidenten ønsket tydelig å endre på noe av dette
- den ortodokse kirke hadde mange interne stridigheter som kom til uttrykk under de ulike valgene. Dette tok uendelig lang tid og etter min mening fikk det dominere møtet i altfor stor grad. Mange mente at dette blant annet kom av at den armenske kirke hadde åpnet opp nattverdbordet i Trondheim og at dette nå var blitt et stort problem. Dette kan jeg altfor lite om - men det preget nok møtet i stor grad.
- KEKs økonomi og framtidig organisering
- KEKs forhold til andre europeiske sammenslutninger og andre økumeniske sammenslutninger

3: NOEN OMRÅDER JEG GJERNE VIL DRØFTE VIDERE.....

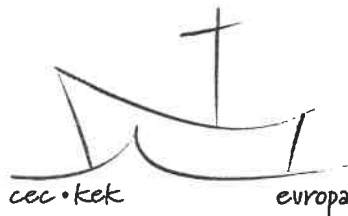
Det er noen områder innenfor det europeiske fellesskap jeg har behov for å drøfte med noen kloke og klare hoder:

- hva tenker Mellomkirkelig Råd om utviklingen av KEK og for eksempel samspillet mellom KEK og KV?
- Hvordan tenker vi om forholdet til andre europeiske sammenslutninger som f.eks Eurodiakonia etc, EU-systemet innenfor sosiale/diakonale spørsmål osv
- Hvordan utnytter vi denne type kompetanse og innsikt i våre egne kirker?
- Hvordan kan vi best jobbe videre med mange av de spørsmål som reises innenfor KEK i våre egne kirker?

SLUTTKOMMENTAR

Jeg er svært glad for at Mellomkirkelig Råd har gitt meg mulighet til å delta i dette fellesskapet innenfor KEK-systemet. Dette var mitt første møte og jeg trenger nok litt tid for å forstå og lære både spilleregler, sosiale koder og ikke minst hvilke spørsmål som er avgjørende viktig i de økumeniske fellesskap.

Neste KEK møte er i september 2004.

Conference of European Churches • Conférence des Eglises Européennes • Konferenz Europäischer Kirchen • Конференция Европейских Церквей

**To the:
CEC MEMBER CHURCHES
and
ASSOCIATED ORGANISATIONS**

Geneva, 19 January 2004

Dear Friends,

At the beginning of this new year it is my pleasure to address you for the first time as the newly elected President of the Conference of European Churches (CEC). I look forward to serving the CEC and to meeting and getting to know many of you in the coming six years.

My particular purpose in writing now, however, is also to fulfil a certain requirement of the CEC Constitution. This is, to inform you that the General Secretary of the CEC, Revd Dr Keith Clements, announced to the recent meeting of the Central Committee in Geneva (13-18 December 2003) his intention to retire at the end of November 2005, two and a half years earlier than the expiry of his present contract which would have taken him to the normal retiring age of 65.

Central Committee considered carefully the procedure to be followed in searching for a new General Secretary within the time-frame of just under two years. The CEC Presidium will be meeting 1-4 June this year, and shortly afterwards a job-description and invitation for nominations will be issued. It is hoped that the election of the new General Secretary will be made at the meeting of the Central Committee in the early summer of 2005.

In the meantime, I trust that this will be made a matter for thought and prayer throughout the CEC constituency.

With all good wishes,

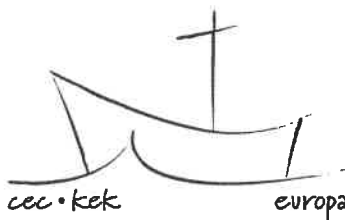
Yours in Christ,

Pasteur Dr Jean-Arnold de Clermont
President

Geneva
(General Secretariat)
P. O. Box 2100
150 route de Ferney
CH - 1211 Geneva 2, Switzerland
tel: +41 22 791 61 11
fax: +41 22 791 62 27
e-mail: cec@cec-kek.org

Brussels
Ecumenical Centre
rue Joseph II, 174
BE - 1000 Brussels
Belgium
tel: +32 2 230 17 32
fax: +32 2 231 14 13
e-mail: csc@cec-kek.be

Strasbourg
8, rue du Fossé des Treize
FR - 67000 Strasbourg
France
tel: +33 3 88 15 27 60
fax: +33 3 88 15 27 61
e-mail: csc@cec-kek.com

Conference of European Churches • Conférence des Eglises Européennes • Konferenz Europäischer Kirchen • Конференция Европейских Церквей

**To the:
CEC MEMBERS CHURCHES,
ASSOCIATED ORGANISATIONS
and
MEMBERS OF CENTRAL
COMMITTEE**

Geneva, 8 January 2004

Dear Brothers and Sisters,
dear Friends,

At the start of this New Year it is my pleasure to send you warm greetings on behalf of the staff of the Conference of European Churches, and to assure you that our prayers and good wishes will accompany you and your work throughout the coming months.

My purpose in writing is to convey to you as soon as possible some of the most important outcomes of the first full meeting of the new CEC Central Committee which met in Geneva 13-18 December 2003. You may already have seen the press releases about the meeting but I wish to ensure that you are also informed officially.

1. The Officers and Presidium

The following were elected as Officers:

President:

Pasteur Dr Jean-Arnold de Clermont
(Reformed Church of France, President of the French Protestant Federation.)

Vice-President:

His Beatitude Anastasios, Archbishop of Tirana and All Albania
(Orthodox Autocephalous Church of Albania)

Deputy Vice-President:

Very Revd Margarethe Isberg
(Dean of Västerås, Church of Sweden).

Geneva
(General Secretariat)
P. O. Box 2100
150 route de Ferney
CH - 1211 Geneva 2, Switzerland
tel: +41 22 791 61 11
fax: +41 22 791 62 27
e-mail: cec@cec-kek.org

Brussels
Ecumenical Centre
rue Joseph II, 174
BE - 1000 Brussels
Belgium
tel: +32 2 230 17 32
fax: +32 2 231 14 13
e-mail: csc@cec-kek.be

Strasbourg
8, rue du Fossé des Treize
FR - 67000 Strasbourg
France
tel: +33 3 88 15 27 60
fax: +33 3 88 15 27 61
e-mail: csc@cec-kek.com

2. Finances

It is always pleasant to begin the year with good news! As was reported to Central Committee, the accounts both of the 12th Assembly at Trondheim and of CEC overall in 2003 will be balanced. Moreover, the running deficit which has beset CEC since 1998 is now cleared. We are aware that the mid-term financial outlook for a number of our member churches is very uncertain and that this may have repercussions for ecumenical bodies including CEC, but we are grateful that for the moment CEC is in a relatively stable position.

Further information on Central Committee

As before, the full minutes (English) of the Central Committee meeting will be sent to you when ready. This normally takes some time, but meanwhile as after the meeting in June 2002 (Morges) we shall be issuing all the recommendations passed, in English, French and German.

May I therefore leave this information with you for your kind attention, together with my sincere regards and in anticipation of many blessings in our continuing work together.

Yours in Christ,

Revd Dr Keith Clements
General Secretary

Enclosure: 1 (mentioned).

Geneva, 8 January 2004
Keith Clements/fm

APPENDIX

CEC CENTRAL COMMITTEE Geneva (Switzerland) 13-18 December 2003

ELECTIONS TO COMMISSIONS AND COMMITTEES

Nominations Committee

(5 members of Central Committee)

- OKRin Antje Heider-Rottwilm (Evangelical Church of Germany)
- Archimandrite Benedict Ioannou (Ecumenical Patriarchate)
- * Very Revd Margarethe Isberg (Church of Sweden)
- Archbishop Longin of Klin (Russian Orthodox Church)
- Mr Colin Ride (Methodist Church in UK)

- * *Appointed Moderator by the Committee*

Finance Committee

- Ms Marianne Kronberg (Church of Sweden)
- Mr Huub Lems (Protestant Church in Netherlands)
- Dr Roland Siegrist (Methodist Church in Austria)
- Mr Constantine Skaripas (Church of Greece)
- LKR i.R. Helmut Weide (Evangelical Church of Germany)

CEC delegation in CEC/CCEE Joint Committee

(7 members of Central Committee)

- His Beatitude Anastasios (Orthodox Church of Albania)
- Rt Revd Richard Chartres (Bishop of London, Anglican)
- * Pasteur Jean Arnold de Clermont (Reformed Church of France)
- Metropolitan Daniel (Romanian Orthodox Church)
- Very Revd Margarethe Isberg (Church of Sweden)
- Metropolitan Gennadios Limouris (Ecumenical Patriarchate)
- OKRin Dr Hannelore Reiner (Lutheran Church, Austria)

- * *Will co-preside with the President of CCEE*

CEC delegation in CEC/CCEE "Relations with Islam" Committee

Metropolitan Emmanuel Adamakis (Ecumenical Patriarchate)
 Ms Gerd Marie Adna (Church of Norway)
 OKR Dr Martin Affolderbach (Evangelical Church of Germany)
 Mr Pedro Lindo (Presbyterian Church of Portugal)
 Dr Helen Reid (Church of England)
 Mr Roman Silantiev (Russian Orthodox Church)

Church and Society Commission

Revd Alfredo Abad (Evangelical Church of Spain)
 Dr Zoltan Bona (Reformed Church of Hungary)
 Ms Anthea Cox (Methodist Church in UK)
 Vizepräs. Christian Dräger (United Protestant, Germany)
 Prof. Karsten Fledelius (Lutheran Church of Denmark)
 Revd Fr Alexandru Gherasim (Romanian Orthodox Church)
 Revd Gunnar Grönblom (Lutheran Church of Finland)
 OKRin Antje Heider-Rottwilm (Evangelical Church of Germany)
 Ms Anita Jakobsone (Lutheran Church of Latvia)
 Very Revd Arsenios Kardamakis (Ecumenical Patriarchate)
 Ms Katerina Karkala-Zorba (Church of Greece)
 Prof. Dr Ulrich Körtner (Ecumenical Council of Churches in Austria)
 Revd Hovakim Manukyan (Armenian Apostolic Orthodox Church)
 Revd Dr Lennart Mollin (Mission Covenant Church of Sweden)
 Revd Evert Overeem (Protestant Church in Netherlands)
 Ms Lidia Palac (Evangelical Church in Poland)
 Revd Dr Anthony Peck (European Baptist Federation)
 Dr Hans-Balz Peter (Swiss Protestant Federation)
 Mme Françoise Prager-Bouyala (French Protestant Federation)
 Dr Charles Reed (Church of England)
 Mr Youriy Ryabykh (Russian Orthodox Church)
 Revd Dr David Sinclair (Church of Scotland)
 Revd Hana Tonzarova (Hussite Church, Czech Republic)

Commission on Churches in Dialogue

Mr Michel Charbonnier (Ecumenical Youth Council of Europe, Waldensian)
 Revd Fr Andrei Eliseev (Russian Orthodox Church)
 Ms Elizabeth Fisher (Church of England)
 Metropolitan Gennadios Limouris (Ecumenical Patriarchate)
 Prof. Dr Anesty Kesselopoulos (Church of Greece)
 Prof. Dr Dimitra Koukoura (Ecumenical Patriarchate)
 Prof. Dr Alar Laats (Lutheran Church of Estonia)
 Prof. Bodgan Lubardic (Serbian Orthodox Church)
 Revd Halvor Nordhaug (Church of Norway)

Bishop Dr Yeznik Petrossian (Armenian Apostolic Orthodox Church)
Ms Berit Schelde-Christensen (Lutheran Church of Denmark)
Prof. Dr Christoph Schwöbel (Evangelical Church of Germany)
Revd Elena Stepanova (Methodist Church in Russia)
Revd Wout van Laar (Protestant Church in Netherlands)
Dr Matthias Zeindler (Swiss Protestant Federation)

Strategy Review Group for "Solidarity" area

Revd Irja Askola (Lutheran Church of Finland)
Archimandrite Benedict Ioannou (Ecumenical Patriarchate)
Ms Katharina Katt (Evangelical Church of Germany)
Ms Olga Neliubova (Russian Orthodox Church)
Dr Bas Plaisier (Protestant Church in Netherlands)

